

Bojové použití raketových útvarů a dělostřelectva v druhé armádní operaci

Podplukovník Karel Neugebauer

Dělostřelecké zabezpečení druhé armádní operace má některé zvláštnosti, které jsou způsobeny těmito okolnostmi. Organizace a plánování probíhá:

- za současného řízení raketových útvarů a dělostřelectva ke splnění úkolů první armádní operace;
- za bojové činnosti svazků armády a často za neúplné znalosti situace na bojišti;
- při značně rozčleněné linii fronty a likvidaci zbytků obklíčeného nepřítele v hloubce vlastní obrany;
- i za okolností, kdy úkoly první armádní operace nebyly z jakýchkoli důvodů splněny v dané době v celé šíři útočného pásma nebo v jeho části;
- pod tlakem času a často při změně velitelského stanoviště nebo krátce po ní.

Všechny tyto okolnosti ztěžují práci štábu dělostřelectva armády a vyžadují částečně odlišnou organizaci práce a plánování než armádní operace v počátečním období války nebo při zahájení operace při stabilizované frontě. Na druhé straně, zejména podle stupně splnění úkolů první armádní operace, organizace druhé armádní operace bude ulehčena tím, že hlavní úkoly plánované štábem dělostřelectva frontu pro splnění dalšího úkolu frontu budou moci být včas štábem dělostřelectva frontu armádě upřesněny podle konkrétního vývinu situace a nebude tak docházet k složitému přeskupování raketových útvarů a dělostřelectva. V případě nutnosti změny plánovaného úkolu armády ve druhé armádní operaci a případně změny podřízenosti svazků v rámci frontu může nastat situace, kdy štáb dělostřelectva armády plánuje bojové použití dělostřelectva armády v celém rozsahu a zásadně mění i úkoly dělostřelectva a jeho bojové využití, ovšem za minimálních časových a kádrových podmínek.

V zásadě obsah a způsob činnosti náčelníka a štábu dělostřelectva armády při plánování druhé armádní operace se neliší od činnosti při přípravě první armádní operace. Výchozím dokumentem pro práci náčelníka dělostřelectva armády a jeho štábu je operační směrnice velitele frontu, se kterou se náčelník dělostřelectva armády seznámí u velitele armády a odborné nařízení náčelníka raketových vojsk a dělostřelectva frontu.

Z operační směrnice frontu se dozví:

- úkol armády ve druhé armádní operaci;
- změny v podřízenosti svazků, včetně raketových zbraní a počtu a druhu jaderných náplní, jež dává front k dispozici;
- údery, které jsou prováděny frontem ve prospěch armády;
- úkoly sousedů;
- nová rozhraní a odpovědnost za styk;
- lhůty pohotovosti.

Z odborného nařízení náčelníka raketových vojsk a dělostřelectva frontu:

- zprávy o nepříteli s důrazem na rozmístění jaderných prostředků nepřítele a jejich možnosti, na uskupení operační zálohy nepřítele a jeho předpokládanou činnost;
- přidělení a přeskupení raketových a dělostřeleckých prostředků;
- úkoly raketových jednotek a dělostřelectva armády a raketových útvarů frontu ve prospěch armády;
- vyhrazené prostory pro frontové prostředky a osy přemístění, způsob přemístění armádní raketové brigády;
- čáry rozvinutí protitankové zálohy frontu v pásmu armády a její manévry;
- hlavní úkoly průzkumu a přidělení dělostřeleckých průzkumných leteckých prostředků;
- přidělení jaderných náplní a způsob přisunu raketové munice;
- spotřebu střeliva.

Obdobně jako při přípravě první armádní operace podílí se na rozhodnutí velitele armády náčelník dělostřelectva frontu se svým štábem. Příprava podkladů pro rozhodnutí velitele armády bude zaměřena především na využití jaderných náplní raketových jednotek a útvarů a palby dělostřelectva ke splnění úkolů druhé armádní operace na základě rozboru situace nepřítele a vlastního dělostřelectva. Proto vyvstává do popředí požadavek přesné znalosti situace vlastního dělostřelectva a vojsk a neustálé její sledování v průběhu první armádní operace, aby na jejím základě mohlo být reálně zplánováno a uskutečněno dělostřelecké zabezpečení druhé armádní operace. Schválení návrhů náčelníka dělostřelectva armády na bojové použití raketových útvarů a dělostřelectva armády se stává základem pro rozpracování plánu bojového použití dělostřelectva v druhé armádní operaci.

Plán bojového použití dělostřelectva armády je i v druhé armádní operaci základním operačním dokumentem štábu dělostřelectva armády a jeho určující funkcí je rozvedení rozhodnutí velitele armády po stránce bojového použití dělostřelectva do konkrétních úkolů raketovým útvarům a dělostřelectvu svazku, časové, prostorové i obsahové sladění jejich činnosti v zájmu splnění úkolu armády jednotlivých svazků.

Návrh náčelníka dělostřelectva armády na bojové použití raketových útvarů a dělostřelectva a plán bojového použití dělostřelectva armády se v podstatě neliší proti jejich obsahu při zahájení frontové operace. Ovšem způsob jejich zpracování bude jiný a v některých případech se bude měnit i náplň určitých jeho dílčích částí. Především je si nutno uvědomit, že zpracování jak návrhu náčelníka dělostřelectva armády, tak i plánu bojového použití dělostřelectva, musí plynule vycházet z první armádní operace. Aby bylo vůbec možno včas zplánovat druhou armádní operaci, vydá štáb frontů armádám operační směrnici zpravidla nejméně 24 hodin před zahájením nové armádní operace. Pro krátkost doby pro přípravu armádní operace by bylo výhodné vytvořit ze štábu dělostřelectva armády jednu skupinu pro plánování nové útočné operace a dovedení úkolu do vojsk a druhou pro řízení bojové činnosti raketových útvarů a dělostřelectva. Kádrové obsazení štábu dělostřelectva armády však neumožňuje vytvoření těchto skupin o dostatečném počtu a proto je třeba otázku plánování řešit přímo jen náčelníkem štábu dělostřelectva a jedním operačním a prů-

zkumovým důstojníkem, nebo přibrat podle konkrétní situace pro posílení štábu dělostřelectva armády velitele i štáb armádní dělostřelecké divize, popřípadě kanónové brigády. Důstojníci vyčlenění pro plánování nové útočné operace musí trvale spolupracovat s důstojníky, kteří řídí bojovou činnost raketových jednotek a dělostřelectva, aby neustále dokonale znali situaci dělostřelectva, která v průběhu boje může plánování značně ovlivnit. Proto rychle zhodnotit situaci a správně předvídat vývoj situace je základním předpokladem včasného a správného plánování použití raketových útvarů a dělostřelectva.

Krátká doba pro plánování vyžaduje, aby především štáb dělostřelectva armády včas vydával podřízeným ta dílčí nařízení, která byla velitelem armády schválena, a to především šifrovkami, a vytvářel nejvýhodnější podmínky pro plynulý přechod použití raketových útvarů a dělostřelectva do nové armádní operace, bez jakéhokoliv přerušení palebné podpory svazků prvního sledu. Tato postupně upřesňovaná a doplňovaná nařízení podle konkrétního vývoje situace budou ve svém souhrnu tvořit bojový rozkaz, který je třeba vydat písemně jako potvrzení všech dříve vydaných nařízení pro novou útočnou operaci. V žádném případě jeho písemné zpracování nesmí zkrátit dobu pro přípravu a provedení úkolů podřízených raketových útvarů a dělostřelectva. Obsah a forma bojového rozkazu je v zásadě shodná jako při první armádní operaci a proto jej neuvádím.

Zásadně je třeba v této situaci **vyločit povolávání funkcionářů štábů dělostřelectva svazků k účasti na souběžném plánování na štáb dělostřelectva armády**. To ani nedovolí situace, kdy svazky bojují na směrech i samostatně při nesouvislé frontě, jsou velké vzdálenosti jednotlivých velitelských stanovišť a funkcionáři dělostřelectva svazku řídí palbu a manévr raketových útvarů a dělostřelectva.

Úkoly dělostřelectvu svazků je možno upřesnit při výjezdu některých hlavních funkcionářů armády k divizím k vyslechnutí rozhodnutí velitelů divizí. Tak mohou být nejlépe upřesněny úkoly na základě výsledků boje svazků při dokončování první armádní operace.

Plánování bojového použití raketových útvarů a dělostřelectva a vytvoření jeho nového uskupení bude ztíženo zejména případným novým složením armády a jejím operačním učením, kdy dojde k přebírání a předávání svazků a tím i k přeskupení především posilového dělostřelectva těchto svazků. Proto je nutné, aby náčelník dělostřelectva armády si včas ujasnil dosavadní a příští uskupení raketových útvarů a dělostřelectva a zejména potřebu jaderných náplní pro zabezpečení úkolů svazků, útočících na směru rozhodující činnosti armády.

K přeskupení posilového dělostřelectva musí štáb dělostřelectva armády v průběhu dokončování úkolů první armádní operace vytvořit takové podmínky, aby novou útočnou operaci ve stanoveném čase zahájilo posilové dělostřelectvo svazků již v novém rozdělení. K změně podřízenosti posilového dělostřelectva zpravidla dojde, neboť armáda zahájí novou útočnou operaci především novými nebo nevycherpanými svazky. V zásadě je třeba počítat s tím, aby svazek odcházející z podřízenosti armády byl bez posilového dělostřelectva. Proto štáb armády musí závčas zplánovat jeho manévr na nový směr tak, aby

byl jednoduchý a uskutečněn ještě do dokončení první armádní operace. Ve výjimečných případech podle konkrétní situace bude i výhodnější některý posilový dělostřelecký prostředek dočasně vzít do zálohy velitele armády. **Zpětný manévř posilového dělostřelectva** do pásma činnosti vlastní armády při změně útočných pásem armády a podřízení svazku s přiděleným dělostřelectvem mimo hranice pásma vlastní armády **musí organizovat po zahájení druhé útočné operace štáb frontu**. Snahou vždy musí být, aby armádě organické prostředky při změně operačního učenění zůstaly.

Při přeskupení dělostřelectva a při změnách v jeho podřízenosti zejména u nových svazků vystupuje do popředí otázka spojení s jejich štáby k doručení nových úkolů. Proto prvořadou povinností náčelníka spojení bude prostřednictvím vyššího štábu získat spojovací údaje a na druhé straně včas předat vlastní.

Současný dostřel armádního raketového útvaru umožňuje přenést palebné úsilí na jakýkoliv směr v pásmu činnosti armády bez nutnosti manévru. Snahou štábu dělostřelectva armády musí být plánovat a uskutečňovat při dokončování armádní operace manévř operačně taktických raket tak, aby při vytváření nového operačního učenění armády bylo přeskupování vojsk zabezpečeno především před údery nepřátelských zbraní hromadného ničení a prostory bojového rozmístění oddílů odpovídaly takticko-technickým požadavkům při zahájení druhé útočné operace. Proto štáb dělostřelectva armády musí včas řídit **průzkumy a vyměření jednotlivých prvků bojové sestavy, vyhradit prostory bojového rozmístění v plánu operace armády a organizovat meteorologické zabezpečení**.

Rovněž dělostřelecký průzkum, hlavně dělostřelecké průzkumné letectvo bude zaměřeno především na zjišťování a vyhodnocování prostředků zbraní hromadného ničení nepřítele a upřesnění cílů k ničení operačních záloh nepřítele, přicházejících z hloubky do střetného sražení a uskupení nepřítele na odkrytých bocích.

Operační zálohy je třeba ničit dříve než budou zasazeny do boje. Proto hlavní formou jejich ničení budou **skupinové údery na ty cíle, které nebudou ničeny frontovými prostředky**. Protože nová armádní operace znamená další rozhodný úder k zničení nepřítele a dosažení vysokého tempa útoku, bude charakterizována rychlým pronikáním svazků do týlu nepřítele k zmocnění se stanovených objektů. Tím vystupuje do popředí dovedné a hospodárné využití jaderných úderů vojskových raket zejména k ničení nepřítele v dotyku, jeho taktických záloh a zbraní hromadného ničení taktického určení. Je proto třeba počítat s jejich relativně vyšším počtem v poměru k armádním raketám.

Přesto, že rozhodující palebnou silou se v soudobém boji staly raketové zbraně s jadernými náboji, jejich počet vyčleněný na armádní operace dostahuje k ničení jen omezeného počtu cílů, a to jen na rozhodujícím směru. Vycházíme-li z propočtu potřeby jaderných úderů pro frontovou operaci v podmínkách soudobé války a vyloučíme-li údery hlavního velení ve prospěch frontu, celková plánovaná spotřeba jaderných náplní raket bude se pohybovat v mezích od 80 do 120 náplní podle množství jaderných úderů provedených letectvem a jejich tritologického ekvivalentu. Z tohoto počtu je třeba počítat pro úkol v prvním hromadném úderu a bližší úkol frontu nejméně 60 %. Zbývá pro další úkol frontu, tj. pro úkoly druhých armádních operací včetně prostředků frontu, asi **30 až 50 jaderných nábojů**.

Rozdělíme-li uvedený počet jaderných nábojů podle způsobu jejich použití s přihlédnutím k požadavku většího počtu jaderných nábojů taktického určení, lze v rámci plnění dalšího úkolu frontu pro frontové prostředky kalkulovat s **5 až 8 jadernými údery**, pro armádní raketové útvary s 10 až 15 jadernými údery a 15 až 25 jadernými údery vojskových raket a to pro všechny svazky a armády frontu dohromady. Tím pro druhou armádní operaci je třeba počítat s přidělením armádě 10 až 20 jaderných nábojů (z toho 4—7 operačně taktického určení) podle počtu armád prvního sledu a důležitosti úkolu frontu. Z uvedeného propočtu a relativně malého počtu jaderných náplní vyplývá důležitost jejich správného rozdělení svazkům a ekonomického využití. Štáb dělostřelectva armády musí v součinnosti s operačním oddělením armády podle konkrétního zhodnocení nepřítele rozdělit přidělené jaderné náplně mezi svazky a rozpočítat, kolik jaderných náplní použít na které cíle a tímto se v průběhu boje řídit. Jde o použití náplní na zbraně hromadného ničení a operační zálohy nepřítele, k průlomu zaujatých obranných postavení, k zabezpečení vzdušného výsadku (bude-li v pásmu armády vysazen) a k ničení míst velení. To jsou současně hlavní úkoly raketových útvarů a dělostřelectva v této fázi frontové operace. Přitom je třeba vyčlenit dostatečně velkou zálohu jaderných náplní pro nepředvídané situace, které zejména v hloubce mohou nastat, bude-li druhá armádní operace navazovat na počáteční období války.

Z tohoto propočtu jaderných náplní vyplývá, že **svazkům na směru hlavního úderu budeme přidělovat 3—5 jaderných náplní**.

Tento počet plně dostačuje, byl-li bližší úkol frontu splněn a první operační sledy nepřítele obkličeny a z větší části zničeny a nepodařilo-li se jim organizované ustoupit do připravených postavení v hloubce.

Armáda musí se snažit maximálně využít úspěchy z předcházející operace k rozhodnému pronásledování a dokončení ničení nepřítele. Snaha obránce o dosažení rozhodného zvratu v situaci na bojišti vtiskne bojové činnosti dynamičnost a manévrovost. Proto kromě skupinových úderů, především operačně taktických raket na přicházející operační zálohy nepřítele a vojskových raket na nepřítele v dotyku a taktické zálohy, je třeba široce uplatnit a využít palbu dělostřelectva především k bezprostřední podpoře svazků a útvarů, bojujících na jednotlivých směrech, při prolamování spěšně zaujatých obranných postavení nepřítele, při násilných přechodech vodních toků ihned po jejich dosažení a k boji s nepřátelskými jadernými prostředky taktického určení a s dělostřelectvem. Bude třeba svazky a zejména **předsunuté odřady vybavit i kanónovým dělostřelectvem a to odvázně předsunovat k jejich podpoře**. Velení dělostřelectva bude výhodné co nejvíce decentralizovat a tím zabezpečit co nejvyšší součinnost s rychle pronikajícími útvary do nepřátelského týlu. Veliteli svazku, kromě oddílů vojskových raket, ponechat podle konkrétní situace nejvýše jeden kanónový oddíl k podpoře útvaru na směru hlavního úderu a k rychlému manévru na ohrožený směr nebo k přenesení palebného úsilí k podpoře jiného útvaru. Z uvedeného vyplývá požadavek na rychlou práci především štábů oddílů a velitelů baterií, organizaci a palbu dělostřelectva z chodu a manévru při dodržování všech zásad bojového zabezpečení s hlavním důrazem na přímé zajištění vlastními prostředky.

Z armádního protitankového dělostřelectva vytvářet vzhledem k šířkám útočných pásem armády zpravidla dvě protitankové zálohy armády a svazky posilovat dvěma až třemi protitankovými bateriemi jen v případech, vedou-li boj samostatně v hloubce odtržené od hlavních sil armády nebo na ohrožených bocích. Protitankové zálohy armády bude účelné vést na čele druhých sledů k odrazení možných protiúderů do odkrytých boků svazků, útočících na směr rozhodující činnosti armády. K zabezpečení protitankové zálohy při jejím zasažení do mezer k odrazení nepřátelského protiúderu bude výhodné vyčlenit podle její síly vševojskovou jednotku nebo útvar ze zálohy velitele armády s ručními protitankovými zbraněmi.

Změny v podřízenosti svazků při přípravě druhé armádní operace, vysoké tempo útoku tankových svazků a možnost změny situace na bojišti ještě v průběhu plánování, kladou **značné požadavky na zásobování jak raketových útvarů jadernými náplněmi**, tak i dělostřeleckou municí. Na důležitosti nabývá přesná evidence jaderných náplní a spotřeby dělostřelecké munice u štábu dělostřelectva armády. I když snahou štábu frontu bude nahradit armádě předanou jadernou municí vojskových raket spolu s oddílem vojskových raket při změně podřízenosti svazku, vždy toto vyrovnání nebo doplnění jaderných náplní bude provázáno při větších počtech jaderných náplní o různých tritlových ekvivalentech určitými potížemi, spojenými s manévrem jaderných náplní jak v rámci frontu a armády, tak i mezi jednotlivými svazky, do boje. Proto musí být zásadou štábu dělostřelectva armády v průběhu první armádní operace ponechávat v armádním raketovém oddílu v záloze, přisunovanou jadernou municí frontem z pohyblivé raketové technické brigády, pro druhou armádní operaci a podle plánované spotřeby jaderných náplní řídit jejich použití tak, aby svazky měly u oddílů vojskových raket skutečně nejnutnější počet jaderných náplní a nevytvářely zbytečnou zásobu. Tím po vydání rozhodnutí velitele frontu bude moci být včas uskutečněno zásobování raketových útvarů jadernými náplněmi bez složitého manévru.

Dělostřeleckou municí je třeba zásobovat tak, aby v průběhu první armádní operace bylo dělostřelectvo doplňováno na zásoby, stanovené plánem pro skončení první armádní operace a do zahájení druhé armádní operace měly především tankové svazky prvního sledu plánované normy spotřeby, aby tak vezly s sebou **maximální zásobu střeliva**. To bude účelné především pro boj v hlubokém týlu nepřítele.

Účelné a ekonomické využití jaderných úderů raketových útvarů a palby dělostřelectva bude jednou z rozhodujících podmínek úspěšného splnění úkolů druhé armádní operace a tím i zakončení operace frontem. Efektivnost bojového použití raketových útvarů a dělostřelectva bude do značné míry závislá na tom, do jaké míry štáb dělostřelectva armády při dokončování první armádní operace zvládne složitost otázek spojených s vytvářením nového uskupení dělostřelectva a s plánováním jeho využití při současném řízení manévru a palby a se zásobováním jaderných náplní a munice.

Nedostatek času a měnění se situace na bojišti i v průběhu plánování vyžaduje pečlivě promyšlenou a sladěnou metodiku práce štábu dělostřelectva armády a úzkou součinnost se štábem armády. Do popředí vystupuje požadavek

přesně znát situaci vlastního dělostřelectva a jeho materiálního zabezpečení. Jen na základě této znalosti a konkrétního vyhodnocení nepřítele lze reálně připravit dělostřelecké zabezpečení druhé armádní operace a co nejjednodušeji a v nejkratší době uskutečnit potřebný manévr, popřípadě předat svazky do podřízenosti sousední armády.

Příprava druhé armádní operace bude klást zvýšené nároky i na fyzické a duševní kvality štábu dělostřelectva armády a iniciativní plnění úkolů všech dělostřeleckých velitelů a štábů. Proto je třeba sledovat tyto dosud nepropracované otázky druhé armádní operace především z hlediska organizace, metod a stylu práce štábu dělostřelectva armády, svazku i frontu.
